DeepL
Subscribe to DeepL Pro to translate larger documents.
Visit www.DeepL.com/pro for more information.

Η ψηφιοποίηση και οι ηλικιωμένοι

Η έκκλησή μας προς τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής της ΕΕ

28 Ιουνίου 2024

AGE PLATFORM Europe

Av de Tervueren, Tervurenlaan 168, θυρίδα 2
- 1150 Βρυξέλλες, Βέλγιο
Τηλ.: +32.2.280.14.70
info@age-platform.eu

WWW.AGE-PLATFORM.EU

Σύνοψη

Το παρόν έγγραφο εκπονήθηκε από και σε συνεργασία με μέλη της AGE που συμμετέχουν στην Ομάδα Εργασίας «Φιλικά προς τους Ηλικιωμένους Περιβάλλοντα».

Η Ευρώπη γερνάει και βρίσκεται αντιμέτωπη με μια ψηφιακή επανάσταση. Αν και αναγνωρίζουμε και εκτιμούμε τις θετικές αλλαγές που μπορούν να επιφέρουν οι νέες τεχνολογίες, έχουμε επίσης συνείδηση —και έχουμε βιώσει— τα εμπόδια που δημιουργεί η υπερβολικά ταχεία ψηφιοποίηση, καθώς και τον αντίκτυπο που έχει αυτή στην αυτονομία, τη συμμετοχή και την αξιοπρέπειά μας.

Έχουμε προσδιορίσει τέσσερις προτεραιότητες στις οποίες θα θέλαμε η Ευρωπαϊκή Ένωση, τα κράτη μέλη της και όλοι οι σχετικοί ενδιαφερόμενοι να σημειώσουν πρόοδο:

- Συλλογή και διάθεση περισσότερων δεδομένων σχετικά με τις ψηφιακές τεχνολογίες στην τρίτη ηλικία, ώστε οι ηλικιωμένοι να γίνουν πραγματικά ορατοί και να εντοπιστούν καλύτερα τα κενά, οι ανάγκες για δράση καθώς και η πρόοδος.
- Την καταπολέμηση της ηλικιακής διάκρισης, προκειμένου να καταρριφθούν τα στερεότυπα σχετικά με τους ηλικιωμένους και τις ψηφιακές τεχνολογίες. Η αλλαγή οπτικής είναι κρίσιμη για να διασφαλιστεί ότι τόσο οι πολιτικές όσο και τα προϊόντα και οι υπηρεσίες διαμορφώνονται έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ανθρώπων χωρίς να αυξάνουν περαιτέρω τις ανισότητες.
- Την εγγύηση πλήρους προσβασιμότητας, συμπεριλαμβανομένης της διαθεσιμότητας και της οικονομικής προσιτότητας, ώστε η ψηφιακή μετάβαση να μην αφήνει κανέναν πίσω.
- Χρήση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως πυξίδα για την ψηφιοποίηση, ώστε οι άνθρωποι να έρχονται πριν από τις τεχνολογίες.

Το παρόν έγγραφο αποτελεί τη συμβολή μας στη συζήτηση και περιλαμβάνει συστάσεις για την επίτευξη μιας ομαλής ψηφιακής μετάβασης για όλους. Μια ψηφιακή μετάβαση χωρίς εμπόδια και ελκυστική για όλους· μια ψηφιακή μετάβαση στην οποία εμείς, οι ηλικιωμένοι, είμαστε πραγματικοί εταίροι· μια ψηφιακή μετάβαση που στοχεύει στην οικοδόμηση μιας καλύτερης Ευρώπης.

Αυτό καταδεικνύει επίσης ότι διαδραματίζουμε ενεργό ρόλο σε αυτή τη μετάβαση και αναπτύσσουμε προγράμματα και δραστηριότητες, ιδίως για τη στήριξη των ηλικιωμένων στην καθημερινή χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών σε ολόκληρη την ΕΕ (βλ. Παράρτημα).

Εισαγωγή

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η τρέχουσα μέση ηλικία είναι 43,9 έτη και προβλέπεται να αυξηθεί σε 48,2 έτη έως το 2050. Τα άτομα ηλικίας 65 ετών και άνω αντιπροσωπεύουν το 20,6 % του πληθυσμού και εκτιμάται ότι θα αποτελούν το 29,5 % του πληθυσμού της ΕΕ το 2050.
Εξίσου σημαντικό είναι το γεγονός ότι η ομάδα των ατόμων ηλικίας 85 ετών και άνω είναι αυτή που αυξάνεται με τον ταχύτερο ρυθμό[1] .

Σε αυτό το δημογραφικό πλαίσιο, παρατηρούμε την πολύ ταχεία ψηφιοποίηση των κοινωνιών μας σε όλους τους τομείς: δημόσιες υπηρεσίες, καθημερινή επικοινωνία, μεταφορές, τραπεζικός τομέας, υγεία και φροντίδα… όπου κι αν πάτε σήμερα, ό,τι κι αν κάνετε, είναι σχεδόν αδύνατο να αποφύγετε τη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών.

Αναγνωρίζουμε και εκτιμούμε τη θετική αλλαγή που μπορούν να επιφέρουν οι νέες τεχνολογίες: η ψηφιοποίηση διευκολύνει τη διατήρηση της επαφής με τους αγαπημένους μας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, κοινωνικών δικτύων, βιντεοκλήσεων και εφαρμογών ανταλλαγής μηνυμάτων· μας επιτρέπει να είμαστε μέρος μιας ζωντανής κοινότητας, καθιστά δυνατές τις διαδικτυακές συναντήσεις για την προώθηση του έργου μας, την ανταλλαγή ορθών πρακτικών και την ανάπτυξη κοινών πρωτοβουλιών· επιτρέπει σε όσους από εμάς αντιμετωπίζουν κινητικά προβλήματα ή ζουν σε απομακρυσμένες/αγροτικές περιοχές να εκτελούν μια σειρά βασικών καθημερινών δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της λήψης ιατρικών συμβουλών. Ωστόσο, έχουμε επίσης συνείδηση και έχουμε βιώσει τα εμπόδια που δημιουργεί η υπερβολικά ταχεία ψηφιοποίηση, καθώς και τον αντίκτυπο που έχει στην αυτονομία, τη συμμετοχή και την αξιοπρέπειά μας.

Πολύ πρόσφατα, το Συμβούλιο της Ευρώπης ενέκρινε την πρώτη διεθνή συνθήκη για την τεχνητή νοημοσύνη. Με το «Ψηφιακό Σύμφωνο» του ΟΗΕ, το οποίο πρόκειται να εγκριθεί τον Σεπτέμβριο του 2024, τα Ηνωμένα Έθνη στοχεύουν να «καθορίσουν κοινές αρχές για ένα ανοιχτό, ελεύθερο και ασφαλές ψηφιακό μέλλον για όλους». Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εκπονήσει έναν οδικό χάρτη με ορίζοντα το 2030, την «Ψηφιακή Δεκαετία της Ευρώπης», και σκοπεύει να αναλάβει ηγετικό ρόλο με την έγκριση του Νόμου για την Τεχνητή Νοημοσύνη (Μάιος 2024), ο οποίος αποσκοπεί στην «προώθηση της ανάπτυξης και της υιοθέτησης ασφαλών και αξιόπιστων συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης σε ολόκληρη την ενιαία αγορά της ΕΕ».

Με το παρόν έγγραφο σκοπεύουμε να συνεισφέρουμε στη συζήτηση και να προτείνουμε συστάσεις για την επίτευξη μιας ομαλής ψηφιακής μετάβασης για όλους. Μια ψηφιακή μετάβαση χωρίς εμπόδια και ελκυστική για όλους· μια ψηφιακή μετάβαση στην οποία εμείς, οι ηλικιωμένοι, είμαστε πραγματικοί εταίροι· μια ψηφιακή μετάβαση που στοχεύει στην οικοδόμηση μιας καλύτερης Ευρώπης.

[1] Eurostat, 2021.

Προτεραιότητα #1: πρέπει να συλλέξουμε και να διαθέσουμε περισσότερα δεδομένα σχετικά με τις ψηφιακές τεχνολογίες στην τρίτη ηλικία

Το ζήτημα της συλλογής δεδομένων δεν είναι καινούργιο όσον αφορά τους ηλικιωμένους. Η έλλειψη δεδομένων σχετικά με τους ηλικιωμένους και την ποικιλομορφία τους επισημαίνεται στα περισσότερα έγγραφα του Ανεξάρτητου Εμπειρογνώμονα του ΟΗΕ για την απόλαυση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τους ηλικιωμένους[2] . Είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακό στον τομέα των νέων τεχνολογιών: σε επίπεδο ΕΕ, η απόκτηση δεδομένων σχετικά με τη χρήση νέων τεχνολογιών από άτομα ηλικίας 74 ετών και άνω είναι σχεδόν αδύνατη. Αυτό ισοδυναμεί με το να καθιστούμε τους ηλικιωμένους αόρατους και δίνει την εντύπωση ότι αυτό το τμήμα του πληθυσμού δεν θεωρείται σημαντικό: αυτό συνδέεται στενά με τον ηλικιακό ρατσισμό (βλ. προτεραιότητα 2)[3] .
Η παραβλέψη της κατάστασης των ατόμων άνω των 74 ετών μπορεί επίσης να μεταδώσει το λανθασμένο μήνυμα ότι υπάρχει μια γενεαλογική επίδραση που θα γεφυρώσει κατά κάποιον τρόπο το ψηφιακό χάσμα: βασικά, επειδή οι νέοι γεννιούνται σχεδόν με ένα smartphone στα χέρια, θα πρέπει να προσαρμοστούν πιο εύκολα στην ψηφιοποίηση όταν γερνούν. Από τη δική μας οπτική γωνία, πρόκειται για μια παραπλανητική υπόθεση: πρώτον, τείνει να αγνοεί το ρυθμό με τον οποίο εξελίσσεται η ψηφιοποίηση, πράγμα που σημαίνει ότι όλοι μας πρέπει να προσαρμοζόμαστε σε κάθε στάδιο της ζωής μας και δεν γνωρίζουμε τι θα συμβεί σε 60 χρόνια ~~από~~ τώρα. Δεύτερον, αγνοεί τα στοιχεία που δείχνουν πόσοι άνθρωποι είναι σήμερα ψηφιακά αποκλεισμένοι σε όλες τις ηλικιακές ομάδες, καθώς και τα στοιχεία που δείχνουν πόσο σημαντικό ρόλο παίζει το εκπαιδευτικό, αλλά και το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο, στο ψηφιακό χάσμα[4] .

Ενώ σχεδόν το 90 % των πολιτών της ΕΕ χρησιμοποιούν το διαδίκτυο τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα, μόνο το 54 % διέθετε βασικές ή ανώτερες των βασικών ψηφιακές δεξιότητες το 2021[5] .

(…) σχεδόν ένας στους τρεις ηλικιωμένους στην ΕΕ-27 ενδέχεται να εξακολουθεί να αντιμετωπίζει δυσκολίες στον ψηφιακό τομέα λόγω χαμηλού μορφωτικού επιπέδου[(6).]

Το κενό στα δεδομένα έχει σημαντικές επιπτώσεις όχι μόνο στον τρόπο με τον οποίο απεικονίζουμε τους ηλικιωμένους και ~~τη σχέση~~ τους με τις νέες τεχνολογίες, αλλά και σε πολιτικό επίπεδο. Για παράδειγμα, ο Δείκτης Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI)[7] που χρησιμοποιεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή

---

[2] https://www.ohchr.org/en/special-procedures/ie-older-persons, https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/data-gap

[3] AGO, Constellations, «Vieillir dans notre société numérisée» (Ιαν. 2024)

[4] Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, «Τα θεμελιώδη δικαιώματα των ηλικιωμένων: Διασφάλιση της πρόσβασης στις δημόσιες υπηρεσίες στις ψηφιακές κοινωνίες», 2023

[5] Eurostat, 2021 - https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/digitalisation-2023

[6] Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, «Θεμελιώδη δικαιώματα των ηλικιωμένων: Διασφάλιση της πρόσβασης στις δημόσιες υπηρεσίες στις ψηφιακές κοινωνίες», 2023

[7] Δείκτης Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας - https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi

για τη μέτρηση της προόδου της «Ψηφιακής Δεκαετίας» της Ευρώπης, παρακολουθεί τις βασικές ψηφιακές δεξιότητες των πολιτών της ΕΕ, αλλά μόνο έως την ηλικία των 74 ετών, το ίδιο ισχύει και για τους χρήστες της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης[8] . Όπως δηλώνει ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων: «Λείπουν πληροφορίες και αναλυτικά στοιχεία για άτομα ηλικίας 75 ετών και άνω. Αυτό καθιστά αδύνατη την αξιολόγηση και την παρακολούθηση του αντίκτυπου και της αποτελεσματικότητας του προγράμματος πολιτικής της «Ψηφιακής Δεκαετίας» καθώς και των εθνικών νόμων και πολιτικών σε αυτή την ομάδα. Ούτε μπορεί να αξιολογηθεί/παρακολουθηθεί η ισότιμη πρόσβασή τους σε δημόσιες υπηρεσίες που βρίσκονται σε διαδικασία ψηφιακής μετάβασης»[9]

Την παρατήρηση αυτή συμμερίζεται και ο ΠΟΥ σε σχέση με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης: «Επομένως, προκειμένου να προσεγγιστούν οι ηλικιωμένοι – ένας σημαντικός, ετερογενής και αυξανόμενος πληθυσμός – και να δημιουργηθεί ορατότητα στους μηχανισμούς παγκόσμιας και εθνικής πολιτικής και λογοδοσίας, απαιτείται ενδελεχέστερη εξέταση των μηχανισμών συλλογής και των τύπων δεδομένων που συλλέγονται για τη μέτρηση κάθε δείκτη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης που αφορά τους ηλικιωμένους, συμπεριλαμβανομένων των υφιστάμενων επιπέδων ανάλυσης, ανάλυσης και διάδοσης»[10] .

Καλούμε:

- την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της να δημοσιεύσουν όλα τα δεδομένα που συλλέγονται σχετικά με τον ψηφιακό αλφαβητισμό και τη χρήση και αλληλεπίδραση με τις ψηφιακές τεχνολογίες·
- την Ευρωπαϊκή Ένωση να αναθέσει στην Eurostat την αρμοδιότητα και να της παράσχει τα μέσα ώστε να διαθέτει πιο αντιπροσωπευτικά δείγματα που να καλύπτουν όλες τις ηλικιακές ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων άνω των 74 ετών, και να συλλέγει αναλυτικά δεδομένα που να αντικατοπτρίζουν την ποικιλομορφία των ηλικιωμένων·
- τα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν αντιπροσωπευτικά δείγματα και να συλλέγουν αναλυτικά δεδομένα που αντανακλούν την ποικιλομορφία των ηλικιωμένων.

[8] Βασικοί δείκτες επιδόσεων που θα χρησιμοποιηθούν για τη μέτρηση της προόδου προς την επίτευξη των ψηφιακών στόχων που ορίζονται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 της Απόφασης (ΕΕ) 2022/2481

[9] Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, «Θεμελιώδη δικαιώματα των ηλικιωμένων: Διασφάλιση της πρόσβασης σε δημόσιες υπηρεσίες στις ψηφιακές κοινωνίες», 2023

[10] Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (2024), «Η ανάδειξη των ηλικιωμένων στο πλαίσιο παρακολούθησης και στους δείκτες των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης», Άδεια: CC BY-NC-SA 3.0 IGO

Προτεραιότητα #2: καταπολέμηση της ηλικιακής διάκρισης για την εξάλειψη των στερεοτύπων σχετικά με τους ηλικιωμένους και τις ψηφιακές τεχνολογίες

«Η ηλικιακή διάκριση αναφέρεται σε στερεότυπα, προκαταλήψεις και διακρίσεις που στρέφονται εναντίον άλλων ή εναντίον του εαυτού μας με βάση την ηλικία» [11] . Όπως αποτυπώνεται στην Παγκόσμια Έκθεση για την Ηλικιακή Διάκριση, το ζήτημα αυτό επηρεάζει τους ανθρώπους καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους και διαπερνά πολλούς θεσμούς και τομείς της κοινωνίας μας[12] . Ως εκ τούτου, η ανάπτυξη, η χρήση και η πρόσβαση στις ψηφιακές τεχνολογίες θα πρέπει επίσης να εξεταστούν υπό το πρίσμα της ηλικιακής διάκρισης. Ενώ η χρονολογική ηλικία θεωρείται συχνά ως εμπόδιο στην πρόσβαση στις ψηφιακές τεχνολογίες, πρόσφατες έρευνες υποδεικνύουν ότι ένα πιθανό εμπόδιο είναι η ηλικιακή διάκριση: τα στερεότυπα που συνδέονται με την τρίτη ηλικία και τις νέες τεχνολογίες τείνουν να διαποτίζουν ολόκληρη την αλυσίδα: από τη σύλληψη της ιδέας και τον σχεδιασμό έως τη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών από τους ηλικιωμένους [13] .

> *«Ο διαρθρωτικός ηλικιακός ρατσισμός αποτελεί μια μορφή συστηματικής στερεοτύπησης και μπορεί να οριστεί ως ο τρόπος με τον οποίο η κοινωνία και οι θεσμοί της διατηρούν ηλικιακά ρατσιστικές στάσεις, πράξεις ή γλώσσα στους νόμους, τις πολιτικές, τις πρακτικές ή τον πολιτισμό. Μπορεί να συναντηθεί στο νομικό σύστημα, στα μέσα ενημέρωσης, στην παροχή υγειονομικής περίθαλψης και στην οικονομία, μεταξύ πολλών άλλων τομέων»*[14] .

Υπάρχουν συγκεκριμένες συνέπειες αυτής της ηλικιακής διάκρισης στις ψηφιακές τεχνολογίες:

– η απεικόνιση των ηλικιωμένων στα μέσα ενημέρωσης (συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών δικτύων και των διαδικτυακών μέσων),

– η υπερβολική εστίαση της αγοράς στις τεχνολογίες φροντίδας και υγειονομικής περίθαλψης[15] ,

– ο τρόπος με τον οποίο οι ηλικιωμένοι βιώνουν και υιοθετούν επιτυχώς (ή όχι) τις ψηφιακές τεχνολογίες[16] ,

– η περιορισμένη πρόσβαση των ηλικιωμένων ασθενών σε θεραπείες που βασίζονται στην τεχνολογία ή σε τεχνολογίες υποβοήθησης[17] ,

– ο σχεδιασμός των ψηφιακών τεχνολογιών με βάση στερεότυπα[18] ,

---

[11] Παγκόσμια Έκθεση για τον Ηλικιακό Διαχωρισμό, ΠΟΥ, 2021

[12] Παγκόσμια Έκθεση για τον Ηλικιακό Διαχωρισμό, ΠΟΥ, 2021

[13] Ενημερωτικό δελτίο της Euroageism (2021), Ηλικιακός ρατσισμός και ψηφιακή τεχνολογία

[14] AGE Platform Europe (2016), Θέση σχετικά με τη διαρθρωτική ηλικιακή διάκριση

[15] Ενημερωτικό δελτίο πολιτικής του Euroageism (2021), Ηλικιακός ρατσισμός και ψηφιακή τεχνολογία

[16] McDonough, C.C.: Η επίδραση της ηλικιακής διάκρισης στο ψηφιακό χάσμα μεταξύ των ηλικιωμένων. Gerontol. Geriatr. Med. 2, 1–7 (2016). https://doi.org/10.24966/ggm-8662/100008

[17] Ungar A, Cherubini A, Fratiglioni L, de la Fuente-Núñez V, Fried L, Krasovitsky MS, Tinetti M, Officer A, Vellas B, Ferrucci L. Χάρτης της Φλωρεντίας κατά της ηλικιακής διάκρισης. Δεν υπάρχει χώρος για ηλικιακή διάκριση στην υγειονομική περίθαλψη. Eur Geriatr Med. Απρίλιος 2024;15(2):285-290. doi: 10.1007/s41999-024-00938-7. PMID: 38418711; PMCID: PMC10997702.

[18] Stypinka J, Roselas A, Svensson J, «Η ηλικιακή διάκριση στη Σίλικον Βάλεϊ – ιδεολογίες και πρακτικές αποκλεισμού στον κλάδο της τεχνολογίας», στο Technological Ageism, Routledge.

– Η μεροληψία της τεχνητής νοημοσύνης που βασίζεται σε στερεοτυπικά ή/και μερικά σύνολα δεδομένων για την εκμάθηση προτύπων, τα οποία δεν αντανακλούν την ποικιλομορφία των ηλικιωμένων[19][20] .

Η χρήση αυτοματοποιημένης λήψης αποφάσεων με βάση την τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να έχει τεράστιες επιπτώσεις στην ασφάλιση υγείας, όταν οι εταιρείες υπολογίζουν τον ατομικό κίνδυνο και προσαρμόζουν το κόστος[21] , καθώς και στην αξιολόγηση ενυπόθηκων δανείων ή στις διαδικασίες έγκρισης ασφαλιστικών συμβολαίων[22]

– η βιομετρική τεχνολογία (αναγνώριση προσώπου, φωνής/ομιλίας, δακτυλικών αποτυπωμάτων) δεν είναι προσαρμοσμένη στις σωματικές αλλαγές που σχετίζονται με την ηλικία και δεν έχει εκπαιδευτεί επαρκώς για να το πράξει[23] .

> *«Για ορισμένους ηλικιωμένους, ο ψηφιακός αποκλεισμός είχε σαφώς σημαντικές επιπτώσεις στην υγεία και την ευημερία τους, με ορισμένα άτομα να αναφέρουν ότι τα προβλήματα και τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν τους κάνουν να αισθάνονται ανεπαρκείς, ότι δεν εκτιμώνται από την κοινωνία και ότι μένουν πίσω»[24] .*

Καλούμε...

- την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υιοθετήσει και να δημοσιεύσει μια Στρατηγική για την Ισότητα των Ηλικιών, ώστε να αντιμετωπιστεί η γήρανση ως ζήτημα ισότητας, να στοχευθούν όλα τα ηλικιακά εμπόδια ~~και~~ να διασφαλιστεί η συνοχή στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζεται η γήρανση σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών τεχνολογιών·
- τα κράτη μέλη της ΕΕ να υιοθετήσουν την Οδηγία για την Ίση Μεταχείριση, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η ηλικιακή διάκριση σε όλους τους τομείς·
- τα κράτη μέλη της ΕΕ να εφαρμόσουν τον νόμο για την τεχνητή νοημοσύνη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρακολουθεί την αποτελεσματική εφαρμογή του νόμου για την τεχνητή νοημοσύνη·
- Όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένου του κλάδου της πληροφορικής, της ακαδημαϊκής κοινότητας, των σχεδιαστών και των προγραμματιστών, να εγκαταλείψουν τη στερεοτυπική τους προσέγγιση.

---

[19] Rosales, A. & Fernández-Ardèvol, M. (2019). Δομικός ηλικιακός ρατσισμός στις προσεγγίσεις των μεγάλων δεδομένων. *Nordicom Review,* 40 (Ειδικό Τεύχος 1): 51-64. doi:10.2478/nor-2019-0013.

[20] Stypinska J και Franke A (2023) Η επανάσταση της τεχνητής νοημοσύνης στην υγειονομική περίθαλψη και την ιατρική και η (επαν)εμφάνιση ανισοτήτων και μειονεκτημάτων για τον γηράσκοντα πληθυσμό. *Front. Sociol.* 7:1038854. doi: 10.3389/fsoc.2022.1038854

[21] Stypinska J και Franke A (2023) Η επανάσταση της τεχνητής νοημοσύνης στην υγειονομική περίθαλψη και την ιατρική και η (επαν)εμφάνιση ανισοτήτων και μειονεκτημάτων για τον γηράσκοντα πληθυσμό. *Front. Sociol.* 7:1038854. doi: 10.3389/fsoc.2022.1038854

[22] Equinet, έκθεση των Robin Allen και Dee Masters, «Αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων για την ισότητα και τη μη διάκριση που προκύπτουν από την αυξημένη ψηφιοποίηση και τη χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης», 2020.

[23] Stypinska J και Franke A (2023) Η επανάσταση της Τεχνητής Νοημοσύνης στην υγειονομική περίθαλψη και την ιατρική και η (επαν)εμφάνιση ανισοτήτων και μειονεκτημάτων για τον γηράσκοντα πληθυσμό. *Front. Sociol.* 7:1038854. doi: 10.3389/fsoc.2022.1038854

[24] Επίτροπος για τους Ηλικιωμένους της Ουαλίας, Έκθεση «Απαγορευμένη πρόσβαση: Οι εμπειρίες των ηλικιωμένων από τον ψηφιακό αποκλεισμό στην Ουαλία» (Ιαν. 2024).

Προτεραιότητα #3: διασφάλιση πλήρους προσβασιμότητας για τη μείωση του ψηφιακού χάσματος

Η προσβασιμότητα είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της αυτονομίας και της συμμετοχής, γεγονός που εξηγεί γιατί υπάρχει ένα ειδικό άρθρο για την προσβασιμότητα στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία: καλύπτει τόσο την προσβασιμότητα σε υποδομές και εγκαταστάσεις όσο και την προσβασιμότητα σε πληροφορίες, επικοινωνία και άλλες υπηρεσίες για κάθε είδους αναπηρία, συμπεριλαμβανομένων των γνωστικών αναπηριών[25] . Χάρη στην κύρωση της εν λόγω Σύμβασης από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της, έχουν σημειωθεί προόδους όσον αφορά τη βελτίωση της προσβασιμότητας στις ψηφιακές τεχνολογίες. Για παράδειγμα, η ΕΕ έχει θεσπίσει την Οδηγία για την Προσβασιμότητα στον Ιστό το 2016[26] και τον Ευρωπαϊκό Νόμο για την Προσβασιμότητα το 2019[27] , αλλά απαιτούνται περαιτέρω βελτιώσεις, ιδίως για την εφαρμογή αυτών των νομικών εργαλείων σε όλους τους τομείς.

Είναι επίσης ζωτικής σημασίας να υιοθετηθεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση όσον αφορά την προσβασιμότητα, λαμβάνοντας υπόψη και άλλες διαστάσεις, ιδίως τη διαθεσιμότητα και την οικονομική προσιτότητα.
Η διαθεσιμότητα του διαδικτύου, για παράδειγμα, εξακολουθεί να αποτελεί πρόβλημα σε ορισμένες αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές (λαμβάνοντας υπόψη ότι το ποσοστό των ηλικιωμένων σε αυτές τις περιοχές είναι υψηλό), θέτοντας τους χρήστες σε κίνδυνο, ενώ οι βασικές υπηρεσίες ψηφιοποιούνται όλο και περισσότερο.
Όσον αφορά την οικονομική προσιτότητα, πολλοί χρήστες αντιμετωπίζουν δυσκολίες να αντεπεξέλθουν οικονομικά είτε σε συνδρομή στο διαδίκτυο είτε σε σύγχρονο εξοπλισμό για τη χρήση βασικών εφαρμογών[28]. Υπάρχει μάλιστα μια διπλή επιβάρυνση που τους επιβάλλεται: σε πολλές περιπτώσεις, αντιμετωπίζουν πρόσθετα έξοδα επειδή δεν χρησιμοποιούν ψηφιακές λύσεις ή μπορεί ακόμη και να τους επιβληθεί πρόστιμο, καθώς οι λογαριασμοί ή τα βασικά εκκαθαριστικά αποστέλλονται πλέον μόνο ηλεκτρονικά.
Ενώ οι στόχοι για την «Ψηφιακή Δεκαετία» της Ευρώπης είναι πολύ φιλόδοξοι — στοχεύουν, για παράδειγμα, στην 100% ηλεκτρονική παροχή βασικών δημόσιων υπηρεσιών στους πολίτες και στην 100% πρόσβαση σε ηλεκτρονική ταυτότητα (eID) —, δεν μπορούν να επιτευχθούν εάν δεν εξασφαλιστεί η πλήρης προσβασιμότητα, συμπεριλαμβανομένης της διαθεσιμότητας και της οικονομικής προσιτότητας.

Ζητώντας πλήρη προσβασιμότητα, ο σκοπός δεν είναι να επαναφέρουμε ολόκληρη την ευθύνη στους χρήστες: ενώ η προσβασιμότητα αποτελεί προαπαιτούμενο, δεν αρκεί από μόνη της. Στόχος είναι επίσης να διασφαλίσουμε τη δημιουργία ενός ψηφιακού περιβάλλοντος στο οποίο οι χρήστες μπορούν να αισθάνονται σιγουριά και να είναι έτοιμοι να συμμετάσχουν, επειδή είναι αξιόπιστο, κατανοητό, ασφαλές[29] και λαμβάνει υπόψη την ψυχική ευημερία των χρηστών.

---

[25] Αναφ. στο άρθρο 9 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (UNCRPD)
[26] https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/web-accessibility
[27] https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1202
[28] Το ζήτημα της συνεχούς ανάγκης για σύγχρονο εξοπλισμό προκειμένου να είναι δυνατή η χρήση βασικών εφαρμογών, όπως επίσης , θέτει το ζήτημα της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, το οποίο δεν καλύπτεται από το παρόν έγγραφο πολιτικής.
[29] Αυτές οι διαστάσεις είχαν ήδη αναφερθεί στη δημοσίευσή μας: «Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών για μια καλή γήρανση: ακούστε τι σκέφτονται οι ηλικιωμένοι» (Φεβρουάριος 2014)

Ομοίως, το να θέτουμε την ψηφιακή παιδεία των χρηστών στο επίκεντρο αποτελεί μεγάλη ευθύνη και βάρος για τους χρήστες, ενώ θα έπρεπε πρώτα να διασφαλίσουμε ότι οι σχεδιαστές και οι προγραμματιστές διαθέτουν τα κατάλληλα εκπαιδευτικά προγράμματα, ώστε η προσβασιμότητα και η ποικιλομορφία των χρηστών να ενσωματώνονται αυτόματα.

«Πώς μπορούμε να εξηγήσουμε ότι τα ηλεκτρικά ποδήλατα έχουν γίνει ένα τόσο κοινό προϊόν τα τελευταία 10 έως 15 χρόνια, δημοφιλές σε όλες τις ηλικιακές ομάδες; Λοιπόν, διεξήγαμε έρευνα ακριβώς για αυτό το ζήτημα και μιλήσαμε με σχεδόν όλους τους ολλανδούς κατασκευαστές ηλεκτρικών ποδηλάτων (…). Αυτοί που ανέπτυξαν πραγματικά τα ηλεκτρικά ποδήλατα μας περιέγραψαν μια διαδικασία κατά την οποία δεν έβλεπαν τους (αρχικά) ηλικιωμένους χρήστες ηλεκτρικών ποδηλάτων ως μια εξειδικευμένη αγορά για μια «ειδική έκδοση» ενός κανονικού ποδηλάτου. Αντίθετα, μας είπαν ότι ενδιαφέρονταν για αυτές τις πρώιμες βοηθητικές συσκευές ως πηγή έμπνευσης για περαιτέρω καινοτομία και ως αφετηρία για μάθηση.
Πρόκειται για μια πολύ σημαντική αλλαγή προοπτικής, διότι οι ηλικιωμένοι δεν εμφανίζονται πλέον ως «καθυστερημένοι» χρήστες που ορίζονται από την αδυναμία τους να οδηγήσουν ένα κανονικό ποδήλατο. Αντίθετα, εμφανίζονται ως αυτό που ονομάζουμε «πρώιμοι υιοθετητές» μιας καινοτόμου τεχνολογίας – του ηλεκτρικού ποδηλάτου – των οποίων οι πρακτικές χρήσης μπορούν να προσφέρουν σημαντικά διδάγματα για τις μελλοντικές κατευθύνσεις αυτής της καινοτομίας.
(…) Γιατί είναι αυτό σημαντικό; Λοιπόν, αποτελεί ένα καλό παράδειγμα μιας συνεχιζόμενης αλλαγής στάσης μεταξύ ορισμένων προγραμματιστών τεχνολογίας και ακαδημαϊκών ερευνητών, συμπεριλαμβανομένου και εμού, με στόχο την αναζήτηση νέων αφηγήσεων σχετικά με τους ηλικιωμένους και τις σχέσεις τους με την τεχνολογική αλλαγή και την ψηφιοποίηση (…).»

Απόσπασμα από την ομιλία TEDx του Alexander Peine με τίτλο «Πώς οι ηλικιωμένοι εμπνέουν πραγματικά τη νέα τεχνολογία» (Open Universiteit Heerlen, 12 Μαρτίου 2024 – διαθέσιμη εδώ)

Καλούμε:

- τα κράτη μέλη της ΕΕ και όλους τους σχετικούς φορείς να εφαρμόσουν τα υφιστάμενα νομικά μέσα, ιδίως την Οδηγία για την Προσβασιμότητα στον Ιστό και τον Ευρωπαϊκό Νόμο για την Προσβασιμότητα, καθώς και τα σχετικά πρότυπα·
- την ΕΕ και τα κράτη μέλη να υποστηρίξουν επαρκώς την ανάπτυξη και τη βιωσιμότητα του «Accessible EU», του κέντρου πόρων της ΕΕ για την προσβασιμότητα·
- τον τομέα των ΤΠΕ (ΜΜΕ και βιομηχανία) να ενσωματώσουν την προσβασιμότητα σε όλα τα προϊόντα·
- τα κράτη μέλη της ΕΕ να διασφαλίσουν ότι οι πολίτες δεν θα αποκλείονται ή ακόμη και να τιμωρούνται οικονομικά λόγω της ψηφιοποίησης βασικών υπηρεσιών.

Προτεραιότητα #4: τα ανθρώπινα δικαιώματα ως πυξίδα για την ψηφιοποίηση

Όπως περιγράφεται στην προτεραιότητα #3, η προσβασιμότητα των ψηφιακών τεχνολογιών αποτελεί βασικό δικαίωμα για τη διασφάλιση της συμμετοχής και της αυτονομίας όλων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες και των ηλικιωμένων. Πέρα από την προσβασιμότητα, είναι απαραίτητο να ενσωματωθεί η ψηφιοποίηση στο ευρύτερο πλαίσιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

> *«Οι νέες τεχνολογίες έχουν αποτελέσει κινητήρια δύναμη για την καινοτομία, την οικονομική ανάπτυξη και τη βιωσιμότητα. Ωστόσο, ένας επιτυχής ψηφιακός μετασχηματισμός πρέπει να βασίζεται σε μια ασφαλή, χωρίς αποκλεισμούς, βιώσιμη και ανθρωποκεντρική προσέγγιση — μια προσέγγιση που προασπίζει τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Τα ψηφιακά δικαιώματα είναι θεμελιώδη για όλους. Πρέπει να διασφαλίσουμε ότι κανείς δεν θα μείνει πίσω, παρέχοντας σε κάθε Ευρωπαίο την ευκαιρία να αναπτύξει βασικές ψηφιακές δεξιότητες και να συμμετέχει ενεργά στον διαδικτυακό μας κόσμο.»*
>
> *Πέτρα ντε Σούτερ, αναπληρωτής πρωθυπουργός του Βελγίου και υπουργός Δημόσιας Διοίκησης, Δημοσίων Επιχειρήσεων, Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομικών Υπηρεσιών (Μάιος 2024)* [30]

Διαβάζουμε και ακούμε όλο και περισσότερες μαρτυρίες από τα μέλη μας που ανησυχούν για τον αντίκτυπο της ψηφιοποίησης στην καθημερινή τους ζωή: για την αγορά εισιτηρίων δημόσιων συγκοινωνιών, την πρόσβαση στον τραπεζικό τους λογαριασμό, τον καθορισμό ραντεβού με τον γιατρό, την υποβολή αίτησης για τις κοινωνικές παροχές στις οποίες έχουν δικαίωμα, την πρόσβαση σε χώρο στάθμευσης, τη συμπλήρωση της φορολογικής τους δήλωσης κ.λπ. Όλα αυτά δεν μπορούν πλέον να γίνουν με αναλογικό τρόπο. Αν και αυτές οι αλλαγές μπορεί να είναι βολικές, θέτουν επίσης σε κίνδυνο την αξιοπρέπεια, την αυτονομία και τη συμμετοχή. Παρόμοιες ευκαιρίες και προκλήσεις περιγράφονται με σαφήνεια στην έκθεση του 2017 του Ανεξάρτητου Εμπειρογνώμονα του ΟΗΕ για την άσκηση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τους ηλικιωμένους, σχετικά με την υποστηρικτική τεχνολογία και τα ρομπότ[31] . Πιο πρόσφατα, ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων δημοσίευσε μια έκθεση με θέμα την πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες στις ψηφιακές κοινωνίες[(32)] ,η οποία θέτει το ζήτημα της ισότιμης πρόσβασης σε αυτές τις υπηρεσίες, ιδίως για τους ηλικιωμένους.

[30] https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/05/21/eu-digital-policy-council-identifies-main-priorities-for-the-next-legislative-cycle/?utm_source=brevo&utm_campaign=AUTOMATED%20-%20Alert%20-%20Newsletter&utm_medium=email&utm_id=320

[31] Έκθεση του Ανεξάρτητου Εμπειρογνώμονα του ΟΗΕ για τις Τεχνολογίες Υποβοήθησης και τα Ρομπότ (2017)

[32] Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, «Θεμελιώδη Δικαιώματα των Ηλικιωμένων: Διασφάλιση της Πρόσβασης στις Δημόσιες Υπηρεσίες στις Ψηφιακές Κοινωνίες», 2023

Η άρνηση του δικαιώματος στην εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση τιμωρεί τους ηλικιωμένους εργαζόμενους και τα ηλικιωμένα άτομα, τα οποία έχουν λιγότερες ευκαιρίες να αποκτήσουν δεξιότητες ψηφιακής παιδείας[33] . Αυτό δεν έχει επιπτώσεις μόνο στην απασχολησιμότητα των ηλικιωμένων εργαζομένων, αλλά και στη δυνατότητα κάθε ηλικιωμένου ατόμου, πέρα από την απασχόληση, να αποκτήσει νέες δεξιότητες και γνώσεις. Το Ευρωπαϊκό Σχέδιο για την Ψηφιακή Εκπαίδευση καταδεικνύει πόσο πολύ οι ηλικιωμένοι μένουν στο περιθώριο: οι πρωτοβουλίες για την εκπαίδευση ενηλίκων και τη μη τυπική εκπαίδευση, οι οποίες είναι πιο πιθανό να προσεγγίσουν τους ηλικιωμένους, παραλείπονται[34] . Ωστόσο, η εκπαίδευση σε θέματα κρίσιμης τεχνολογίας θα έδινε τη δυνατότητα στους ηλικιωμένους να αξιολογούν ποιες τεχνολογίες επιθυμούν να χρησιμοποιούν και ποιες όχι[35] .

Το δικαίωμα στην αυτονομία διακυβεύεται επίσης λόγω της ψηφιοποίησης: οι ηλικιωμένοι που στο παρελθόν μπορούσαν να διαχειρίζονται μόνοι τους τη φορολογική τους δήλωση ή τις καθημερινές τραπεζικές τους συναλλαγές μπορεί ξαφνικά να καταστούν εξαιρετικά εξαρτημένοι από τρίτο πρόσωπο[36] . Αυτό θέτει έναν ακόμη μεγαλύτερο αριθμό ηλικιωμένων σε κίνδυνο οικονομικής κακοποίησης.

Η αξιοπρέπεια αποτελεί επίσης ένα από τα σημαντικά ζητήματα που θέτουν τα μέλη μας σε σχέση με την υγεία και τη μακροχρόνια φροντίδα, συμπεριλαμβανομένης της φροντίδας στο σπίτι, όπου οι τεχνολογίες ευημερίας και τα ρομπότ θεωρούνται λύση στην έλλειψη προσωπικού και οικονομικών πόρων. Αν και αναγνωρίζουμε ότι η ψηφιοποίηση μπορεί να προσφέρει ενδιαφέρουσες λύσεις υποστήριξης, δεν θέλουμε αυτές να αναπτυχθούν εις βάρος των ανθρώπινων ~~επαφών~~[37] .

---

[33] AGE Barometer, «Πώς να ενδυναμώσουμε τους ηλικιωμένους στην αγορά εργασίας, ώστε να μπορούν να ζήσουν μια βιώσιμη και ποιοτική επαγγελματική ζωή;», 2023.

[34] Συνεισφορά της AGE στη διαβούλευση της ΕΕ σχετικά με την αναθεώρηση του Σχεδίου Δράσης για την Ψηφιακή Εκπαίδευση (2020) και συνεισφορά της AGE στην Ομάδα Εργασίας Ανοικτής Σύνθεσης του ΟΗΕ για τη Γήρανση σχετικά με το δικαίωμα στην εκπαίδευση (2019)

[35] Alexander Peine, Anne Meissner και Anna Wanka, *«Ψηφιοποίηση και γήρανση του πληθυσμού: οι διαστάσεις της κοινωνικής πολιτικής όσον αφορά το ψηφιακό χάσμα και την καινοτομία»* στο Leichsenring, K. και Sidorenko, A. (2024). *Ένα ερευνητικό πρόγραμμα για τη γήρανση και την κοινωνική πολιτική*. Cheltenham, Ηνωμένο Βασίλειο: Edward Elgar Publishing, 2024

[36] Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, «Θεμελιώδη δικαιώματα των ηλικιωμένων: Διασφάλιση της πρόσβασης στις δημόσιες υπηρεσίες στις ψηφιακές κοινωνίες», 2023

Γαλλικός «Défenseur des droits», Έκθεση σχετικά με τις διακρίσεις κατά την τρίτη ηλικία – έμφαση στην πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες και την ψηφιοποίηση (2021)

Ίδρυμα Βασιλιά Βοδουίνου (Βέλγιο), Βαρόμετρο Ψηφιακής Ένταξης (2024): γαλλική έκδοση, ολλανδική έκδοση

[37] https://www.age-platform.eu/assistive-technologies-and-robots-age-welcomes-the-new-un-independent-experts-report-and-call-for-a-human-rights-approach/

Η έρευνά μας υποστηρίζει ότι είναι ζωτικής σημασίας τόσο η κοινωνική φροντίδα όσο και ο σχεδιασμός, η ανάπτυξη και η εφαρμογή νέων και αναδυόμενων τεχνολογιών να βασίζονται στις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι, όπου χρησιμοποιούνται τεχνολογίες στην κοινωνική φροντίδα, αυτές προάγουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και δεν τα απειλούν[38] .

Μεταξύ των πολλών άλλων προκλήσεων που θα μπορούσαμε να αναφέρουμε, το δικαίωμα στη συμμετοχή και στην πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες όπως οι μεταφορές, οι τραπεζικές υπηρεσίες, η ενέργεια, οι κοινωνικές παροχές, η δημόσια διοίκηση και η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος είναι ζωτικής σημασίας: η ψηφιοποίηση δεν πρέπει να αποκλείει ανθρώπους, συμπεριλαμβανομένων των ηλικιωμένων, καθώς δεν έχει προγραμματιστεί καμία εναλλακτική λύση: τα γκισέ εξυπηρέτησης, το ταχυδρομείο και οι τηλεφωνικές γραμμές πρέπει να συνεχίσουν να υπάρχουν ή να επαναλειτουργήσουν για να διασφαλιστεί η ισότητα, ενώ το 40% του πληθυσμού της Ευρώπης εξακολουθεί να στερείται βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων[39] .
Ενώ χαιρετίζουμε την υπογραφή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της ΕΕ στην Ευρωπαϊκή Διακήρυξη για τα Ψηφιακά Δικαιώματα και τις Αρχές, εκφράζουμε επίσης την ανησυχία μας για την πίεση προς τον ψηφιακό μετασχηματισμό που παρατηρούμε σε πρόσφατες πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς αυτές αγνοούν εντελώς την ανάγκη για μια εναλλακτική λύση εκτός διαδικτύου. Για να αναφέρουμε δύο παραδείγματα: η αναθεώρηση της οδηγίας της ΕΕ για την άδεια οδήγησης που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει την έκδοση, εξ ορισμού, αποκλειστικά ψηφιακής άδειας οδήγησης[40] · η αναθεώρηση της φαρμακευτικής νομοθεσίας περιλαμβάνει διάταξη που θα επιτρέπει στα κράτη μέλη της ΕΕ να διαθέτουν τα φυλλάδια συσκευασίας των φαρμάκων μόνο σε ηλεκτρονική μορφή[41] .

Καλούμε την ΕΕ και τα κράτη μέλη της:

- να εφαρμόσουν τα Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη συμμετοχή και την ευημερία των ηλικιωμένων στην εποχή της ψηφιοποίησης, τα οποία εγκρίθηκαν ομόφωνα στις 9 Οκτωβρίου 2020·
- εγγυηθούν την πρόσβαση εκτός διαδικτύου σε βασικές υπηρεσίες και να αξιολογήσουν τον ψηφιακό αντίκτυπο όλων των πολιτικών και της νομοθεσίας·
- να υποστηρίξουν την υιοθέτηση μιας Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ηλικιωμένων: ένα κρίσιμο πλαίσιο για τη διασφάλιση της ολοκληρωμένης και συνεπούς εφαρμογής όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ηλικιωμένων.

[38] Πρόγραμμα «ESRC Human Rights, Big Data and Technology» του Πανεπιστημίου του Έσεξ, «Ένα ψηφιακό κλουβί παραμένει κλουβί – Πώς μπορούν οι νέες και αναδυόμενες ψηφιακές τεχνολογίες να προωθήσουν, αντί να θέσουν σε κίνδυνο, τα ανθρώπινα δικαιώματα των ηλικιωμένων που λαμβάνουν κοινωνική φροντίδα» (2022)
[39] Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022. Δείκτης Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI) 2022 (Ανθρώπινο Κεφάλαιο)
[40] https://www.age-platform.eu/driving-licence-directive-our-concerns-echoed-by- international-experts/
[41] https://www.beuc.eu/blog/the-downsides-of-moving-to-digital-only-leaflets-for-medicines-with-the-eus-pharma-reform/

Παράρτημα – Συγκεκριμένες πρωτοβουλίες που έχουν αναπτυχθεί από τα μέλη της AGE

DaneAge (Δανία) – Λαμβάνοντας υπόψη την ταχεία ανάπτυξη των τεχνολογιών κοινωνικής πρόνοιας και ζήτηση από τους δήμους που επιβάλλουν στους ηλικιωμένους να τις αγοράσουν, η DaneAge αποφάσισε να λάβει σαφή θέση: ανέθεσε τη διεξαγωγή δημοσκόπησης για να κατανοήσει καλύτερα τη στάση του πληθυσμού απέναντι στις τεχνολογίες κοινωνικής πρόνοιας και συνέταξε ένα Χάρτη μίας σελίδας που αποσαφηνίζει ποια πρέπει να είναι τα δικαιώματα των πολιτών σε σχέση με τις τεχνολογίες κοινωνικής πρόνοιας: «Η τεχνολογία κοινωνικής πρόνοιας μπορεί να είναι εξαιρετική όταν βελτιώνει τη ζωή των ανθρώπων. Το πρόβλημα προκύπτει όταν αυτό δεν συμβαίνει. Τότε πρέπει να ξεκινήσουμε από τις ανάγκες και τις συνθήκες του κάθε ατόμου. Η τεχνολογία ευημερίας δεν πρέπει ποτέ να αντικαθιστά την ανθρώπινη παρουσία, τη ζεστασιά, την ασφάλεια και τη φροντίδα», δηλώνει ο Bjarne Hastrup, Διευθύνων Σύμβουλος της DaneAge.

BAGSO (Γερμανία) – Το έργο «AI for ageing well» παρέχει στους ηλικιωμένους και στις οργανώσεις τους δεξιότητες στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης. Στόχος του είναι να βοηθήσει τους ηλικιωμένους να συμμετάσχουν ενεργά στις τρέχουσες συζητήσεις σχετικά με το ChatGPT, την αναγνώριση προτύπων και τους αλγόριθμους αυτομάθησης και να διασφαλίσει ότι θα αναγνωρίζονται καλύτερα και θα λαμβάνονται υπόψη στην έρευνα και την ανάπτυξη συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης. Για περισσότερες πληροφορίες (στα γερμανικά): https://ki-und-alter.de/.

Το 2019, η BAGSO δημοσίευσε έναν οδηγό για άτομα που επιθυμούν να κάνουν τα πρώτα τους βήματα στο Διαδίκτυο, καθώς και για όσους είναι ήδη χρήστες και τώρα θέλουν να εμβαθύνουν στον ψηφιακό κόσμο. Η έκδοση παρέχει απαντήσεις σε ερωτήσεις όπως: πώς μπορώ να κάνω κράτηση, να παραγγείλω, να ψωνίσω; Αλλά και: Πώς μπορώ να περιηγηθώ με ασφάλεια στο Διαδίκτυο και να προστατεύσω τα δεδομένα μου; Παρέχει μια επισκόπηση των δυνατοτήτων του Διαδικτύου και πολλές χρήσιμες συμβουλές σε κατανοητή και συνοπτική μορφή. Ο οδηγός είναι διαθέσιμος (στα γερμανικά) στη διεύθυνση: https://www.bagso.de/publikationen/ratgeber/wegweiser-durch-die-digitale-welt/

50+Hellas (Ελλάδα) και Anziani e non solo (Ιταλία) – το πρόγραμμα της EE FAITH (Feeling Safe to transact online in the third age), με στόχο την προώθηση της ψηφιακής ένταξης των ηλικιωμένων άνω των 55 ετών με χαμηλές δεξιότητες στις ΤΠΕ, ενισχύοντας τις ικανότητές τους και την αυτοπεποίθησή τους στη χρήση των διαδικτυακών συναλλαγών. Η συνεργασία FAITh υλοποίησε ένα καινοτόμο πρόγραμμα καθοδήγησης «Peer-to-Peer» που βασίστηκε στις αρχές της κινητοποίησης και της αλληλοϋποστήριξης, ενώ παράλληλα ενέπλεξε το οικογενειακό/φροντιστικό περιβάλλον και δημιούργησε συνεργασίες με το δίκτυο τοπικών κοινοτικών υπηρεσιών και την τοπική αγορά. Για περισσότερες πληροφορίες: https://www.age-platform.eu/project/faith/

OKRA (Βέλγιο) - Ο αριθμός των Αυτόματων Ταμειακών Μηχανών (ATM) στο Βέλγιο έχει μειωθεί δραστικά τα τελευταία πέντε χρόνια. Μέχρι το τέλος του 2024, θα υπάρχουν λιγότερα από 4.000 ATM. Για να διαμαρτυρηθούν ενάντια σε αυτό, οι οργανώσεις Financité, OKRA και Test-Aankoop ξεκίνησαν την εκστρατεία SOS Cash. «Επειδή η πρόσβαση στα δικά σου χρήματα είναι ένα θεμελιώδες δικαίωμα». Για περισσότερες πληροφορίες (στα ολλανδικά): https://www.vlaamse-ouderenraad.be/actualiteit/levenslang-leren-digitale-inclusie/petitie-sos-cash-pleit-voor-meer-geldautomaten

Old Up (Γαλλία) - Από το 2012, η OLD'UP αναπτύσσει πρωτοβουλίες ψηφιακής κατάρτισης για ηλικιωμένους. Αυτή η κατάρτιση στη χρήση ψηφιακού tablet αποσκοπεί εν μέρει στην πρόληψη της απομόνωσης. Το 2020, η OLD'UP σχεδίασε έναν εκπαιδευτικό οδηγό για φροντιστές, συγγενείς και επαγγελματίες, ο οποίος συμπληρώνεται από 21 ενημερωτικά δελτία που εξηγούν, βήμα προς βήμα, πώς να χρησιμοποιούν τα ψηφιακά εργαλεία και ειδικότερα το tablet. Με φόντο την επιδημία του COVID-19, η OLD'UP διένειμε 10.000 πακέτα που περιείχαν 4 ενημερωτικά δελτία σχετικά με τον τρόπο χρήσης του tablet, μαζί με ένα φυλλάδιο παρουσίασης, σε οίκους ευγηρίας και άλλα ιατρικά ιδρύματα. Για περισσότερες πληροφορίες (στα γαλλικά): https://www.oldup.fr/atelier/actions-de-terrain/783

Συνομοσπονδία Σουηδόφωνων Συνταξιούχων στη Φινλανδία (SPF)

Από το 2012, η SPF απασχολεί έναν ειδικό πληροφορικής και έναν βοηθό. Αποστολή τους είναι να παρέχουν καθοδήγηση σχετικά με τη χρήση υπολογιστών και άλλων ψηφιακών εργαλείων στα μέλη των τοπικών ενώσεων της SPF. Αυτό υλοποιείται κυρίως μέσω της καθοδήγησης εθελοντών μελών που είναι πρόθυμα να προσφέρουν περαιτέρω καθοδήγηση, καθώς και μέσω της άμεσης καθοδήγησης μεμονωμένων ηλικιωμένων. Διοργανώνονται μαθήματα, εκδηλώσεις «ανοιχτές για όλους» για τα ενδιαφερόμενα μέλη, καθώς και επισκέψεις κατ' οίκον.

Το 2023, αναφέρθηκε ότι:

* 43 από τις ενώσεις-μέλη διοργάνωσαν δραστηριότητες πληροφορικής
* 1.148 ατομικές καθοδηγήσεις
* 215 μαθήματα με 1.983 συμμετέχοντες
* 154 διαλέξεις με 1.228 συμμετέχοντες

Προσφέρθηκαν tablet σε μέλη με χαμηλό εισοδηματικό επίπεδο.

Σχετικά με την AGE Platform Europe

Η AGE Platform Europe είναι το μεγαλύτερο ευρωπαϊκό δίκτυο μη κερδοσκοπικών οργανώσεων που δημιουργήθηκαν από και για ηλικιωμένους. Δίνουμε φωνή στους ηλικιωμένους, φέρνοντας στο προσκήνιο την εμπειρία και τις προσδοκίες τους, για να γιορτάσουμε τη γήρανση και να αγωνιστούμε για την ισότητα σε όλες τις ηλικίες.

Επικοινωνία

Για περισσότερες πληροφορίες, Julia Wadoux, Υπεύθυνη Πολιτικής για την υγιή γήρανση και την προσβασιμότητα – julia.wadoux@age-platform.eu

Av de Tervueren, Tervurenlaan 168, θυρίδα 2
- 1150 Βρυξέλλες, Βέλγιο
Τηλ.: +32.2.280.14.70
info@age-platform.eu

WWW.AGE-PLATFORM.EU

Co-funded by the European Union

Συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι αποκλειστικά των συγγραφέων και δεν αντανακλούν απαραίτητα αυτές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε η αρχή χορήγησης επιχορήγησης μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνες για αυτές.

Αριθμός μητρώου διαφάνειας: 16549972091-86